

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-08-26

Diarienummer N609-2861/24

Handläggare: Lotta Wictorin

E-post: lotta.wictorin@grundskola.goteborg.se

Yttrande i samråd detaljplan för skola, förskola och bostäder väster om Ebbe Lieberathsgatan inom stadsdelen Krokslätt

Förslag till beslut

I grundskolenämnden,

1. Grundskolenämnden tillstyrker planen med de förbehåll förvaltningen har lämnat i föreliggande yttrande.
2. Grundskolenämnden översänder förvaltningens tjänsteutlåtande, daterat 2024-08-26, som sitt yttrande till stadsbyggnadsnämnden,
3. Grundskolenämnden förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Sammanfattning

Stadsbyggnadsförvaltningen har bjudit in grundskolenämnden till att yttra sig i samrådsskede om detaljplan för skola, förskola och bostäder väster om Ebbe Lieberathsgatan inom stadsdelen Krokslätt i centrala Göteborg. Förslaget till detaljplan innebär att området omvandlas från industriområde till ett område med blandad stadsbebyggelse. Planens syfte är även att lösa bristen på utbildningslokaler och en bostadsnära park samt möjliggöra för idrottshall och bostäder med tillhörande gång- och cykelvägar.

Den planerade enheten i detaljplanen bedöms inte kunna möta det nuvarande samlade skolplatsbehovet om tre paralleller F-6 samt anpassad grundskola i stadsområdet som helhet. Området har redan har en viss brist på skolplatser och utifrån geografisk placering ser grundskoleförvaltningen att staden primärt bör lokalisera en skolenhet mer strategiskt placerad för det geografiska stadsområdet.

Detaljplanen ligger på gränsen om tillräckliga förutsättningar för friyta i enlighet med Göteborgs Stads riktlinje för styrande nyckeltal samt inriktning för samnyttjande och samlokalisering avseende kommunala verksamhetslokaler samt naturvårdsverkets regler kring buller på skolgård. Sammantaget ger det en friyta på drygt 15 kvm per elev samt presenterar två förslag av kompensationsytor. Friytan behöver säkras för acceptabel nivå med presenterade kompensationsåtgärder utifrån buller.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Grundskoleförvaltningen bedömer att planen medför flera ekonomiska utmaningar, särskilt på grund av otillräcklig volym, vilket minskar den ekonomiska bärkraften. Fastigheten kräver kostsamma lösningar relaterade till buller, geotekniska förutsättningar och parkeringsarrangemang, samt kompensationsytor på tak som påverkar byggbarheten. I den täta staden kan det vara nödvändigt att acceptera en mindre volym trots sämre bärkraft, vilket dock får ekonomiska konsekvenser.

Grundskoleförvaltningen följer noga befolkningstillväxten och risker i detaljplaner i närområdet och den centrala staden för att säkerställa att planerad byggnation kan nyttjas effektivt, samt när i tid tillkommande kapacitet behövs.

Nybyggnationerna i planen bör uppfylla skolenhetsutredningens principer om paralleller, elevtal och stadiindelning för att skapa bärkraftiga skolenheter såväl pedagogiskt som ekonomiskt. Detta är särskilt angeläget i stadens centrala delar som har en lägre ekonomisk tilldelning utifrån resursfördelningsmodellen.

Tillkommande enheter behöver även planeras i relation till befintliga grundskolor, för att ge förutsättningar för dessa enheter att på sikt ställas om för att bättre uppfylla skolenhetsutredningens principer och det behov som grundskoleförvaltningen ser i stadsområdet i närtid för en ekonomisk hållbarhet. Detta är avgörande för att området som helhet ska vara ekonomiskt bärkraftigt. Sker skolbyggnation i enlighet med detaljplanen är behovet av ytterligare en parallell kvarstående, vilket kan resultera i att ytterligare en skolenhet behöver tillskapas i stadsområdet.

Skoltomten i detaljplanen är bullerutsatt med hög sluttning samt består av träd och naturmark som båda generellt sett är fördyrande faktorer. Suterränglösning av byggnaden för att uppnå parkeringsmöjlighet belastar ekonomin, likaväl som möjligheten till hållbart byggande utifrån miljösynpunkt. Ett alternativ på kompensationsyta som planen presenterar är skolgård på tak, vilket kan ses som fördyrande. Grundskoleförvaltningen vill säkerställa att de fördyrande faktorerna är bedömda som nödvändiga och inom stadens direktiv.

Förvaltningen ser positivt på skolgård och idrottsanläggningar som finns belägna i närområdet till skoltomten. Det ger möjlighet att samnyttja inomhus- och utomhusytor. På så sätt skapas möjligheter att dela kostnader och bidra till en bättre ekonomisk hållbarhet.

Bedömning ur ekologisk dimension

Grundskoleförvaltningen ser både fördelar och nackdelar kopplade till de miljömässiga följderna av förslaget. Detaljplanens placering av skolbyggnaden kräver stort ingrepp i naturen samtidigt som området får en skolgård och friyta att nyttja utanför skoltid.

Naturvårdsverket har konstaterat att vardagsnära natur är en viktig resurs för alla människor och ger möjlighet till fysisk aktivitet, rekreation, vila och återhämtning. Grunden för barnvänliga miljöer är en kombination av rörelsefrihet och en rik miljö, vilket kräver tillräckligt med yta för olika platser och funktioner.

Detaljplanen bör bedöma skolbyggnadens placering för minskad risk för skadligt buller och tillgänglighetsgörandet av naturen som har en bevisad positiv effekt på barns fysiska och psykiska hälsa. Detaljplanens redovisade placering av byggnaden kräver idag stora ingrepp i naturområde, topografi och även i naturmark. Byggnaden kräver en lösning i suterräng för parkeringsbehov vilket resulterar i stora mängder betong, vilket strider mot intentionerna i Göteborgs miljö- och klimatprogram.

Detaljplanen ger förutsättningar för att skolans fastighet och idrottshall samnyttjas med idrotts- och föreningsförvaltningen (IoFF). Samnyttja av idrottshallen minskar behovet av nybyggnation, vilket därmed bidrar till en minskad miljöpåverkan. Tillkommande skolor kan även innefatta trygga ytor som främjar samnyttjande och samlokalisering med andra verksamheter och förvaltningar för att främja ökat nyttjande i staden.

Bedömning ur social dimension

Detaljplanen tillgodoser inte tillräckliga förutsättningar för både grundskola och förskola, utan behoven ställs som alternativ till varandra. Vilket kan innebära att barn i antingen förskoleålder eller grundskoleålder får längre restid eller sämre förutsättningar för en vardag av gång och cykel. För barnen kan det även innebära längre vistelsetider då vårdnadshavare får längre restid för att hämta och lämna sina barn.

Grundskoleförvaltningen ska erbjuda skolplatser enligt närhetsprincipen, alltså inom två kilometer gångväg från bostaden för elever i årskurs F-3 och inom fyra kilometer gångväg för elever i årskurs 4–6. En av översiktsplanens strategier för en hållbar stad är att skapa en nära stad med korta avstånd mellan människor och de funktioner som behövs för vardagslivet. Att fler göteborgare ska kunna klara vardagen genom att gå och cykla. En god planering av utformning, stadiindelning och organisation i skolområdet som helhet kommer att vara avgörande för att möjliggöra att nya skolenheter kan bli de hållbara och inkluderande skolor som staden strävar efter.

Byggrätten ger utrymme för en två-paralleller grundskola årskurs F-6 och för cirka 390 elever i skolalternativet. Sammantaget ger det en friyta på drygt 15 kvm per elev. När staden lämnar de övre delen av friytetalets spann ska staden direkt börja se till kompensationsåtgärder för att främja barnens miljö. De presenterade kompensationsåtgärderna i närliggande grönområden och/eller skolgård på tak presenteras inte vidare utan hänvisas till nästa skede, men kan redan nu konstateras som två möjliga alternativ. Alternativen bör vara tillgängliga för alla och om parken bedöms som mest lämplig kan staden tappa parkmiljö under dagtid. Den sammanhängande friytan med parkmiljön om 6100 kvm bedöms i planen kunna uppnå god nivå enligt stadens nyckeltal.

När en skola avviker i parallellindelningen från skolenhetsutredningens principer om tre paralleller F-6, medför det ett ytterligare behov av samordning med andra grundskolor i närområdet. Utredningen visar på en pedagogisk utmaning inom den mindre organisationen där det kollegiala utbytet inom olika ämnen behövs. Samordnat som flera mindre skolenheter kan grundskoleförvaltningen via samordning nå bättre bärkraft. En trygghetsskapande faktor är det samarbete som sker genom samnyttjande av idrottshallar med IoFF och föreningslivet i staden. Detta skapar flöden och vuxennärvaro även under kvällar och helger.

Stadsdelen Krokslätt får även ett tillskott ur social aspekt med en tillskapa skolgård att nyttja utanför skoltimmarna, vilket ses som positivt.

Bedömning av barnets bästa

FN:s barnkonvention och 1 kap. 10 § skollagen slår fast att barnets bästa ska beaktas i beslut som rör barn. Barnkonventionen beskriver också att alla barn har rätt att uttrycka sin mening och få den respekterad i frågor som rör barnet. I nuläget saknas en tillräcklig dialog med barn och elever inom planområdet. För att säkerställa barnens rätt att uttrycka sina åsikter behöver barn involveras direkt eller via sina nätverk, såsom vårdnadshavare och lärare, i planeringsprocessen. Staden bör även planera utifrån ett barnperspektiv 0-16 år för att garantera kommunala funktioner i området.

Barnfamiljer får dock även flera positiva konsekvenser med de tillkommande funktionerna och kvaliteterna i området. Grönytornas kvaliteter planeras stärkas i skolans utemiljö, men grönytan ökar ej trots tillskott av bostäder och funktioner, vilket leder till minskad grönyta per person och risk för slitage samt brist på vilsamma miljöer. Dessutom medför placeringen av idrottshall och kompensationsytor trafiksäkerhetsrisker och påverkar tryggheten i barnens färdvägar.

För att uppfylla barnets bästa, bör särskilda åtgärder vidtas för att förbättra barns tillgång till säkra och gröna utrymmen och för att hantera trafiksäkerhetsrisker. Barnens rätt att uttrycka sin mening har inte omhändertagits tillräckligt i planen. Under det kommande detaljplanearbetet ser grundskoleförvaltningen att barn hörs ytterligare under förvaltningens handläggning. Det saknas dialog med berörda elever/elevrepresentanter.

Samverkan

Information har getts i facklig samverkansgrupp (FSG) den 16 september 2024.

Bilagor

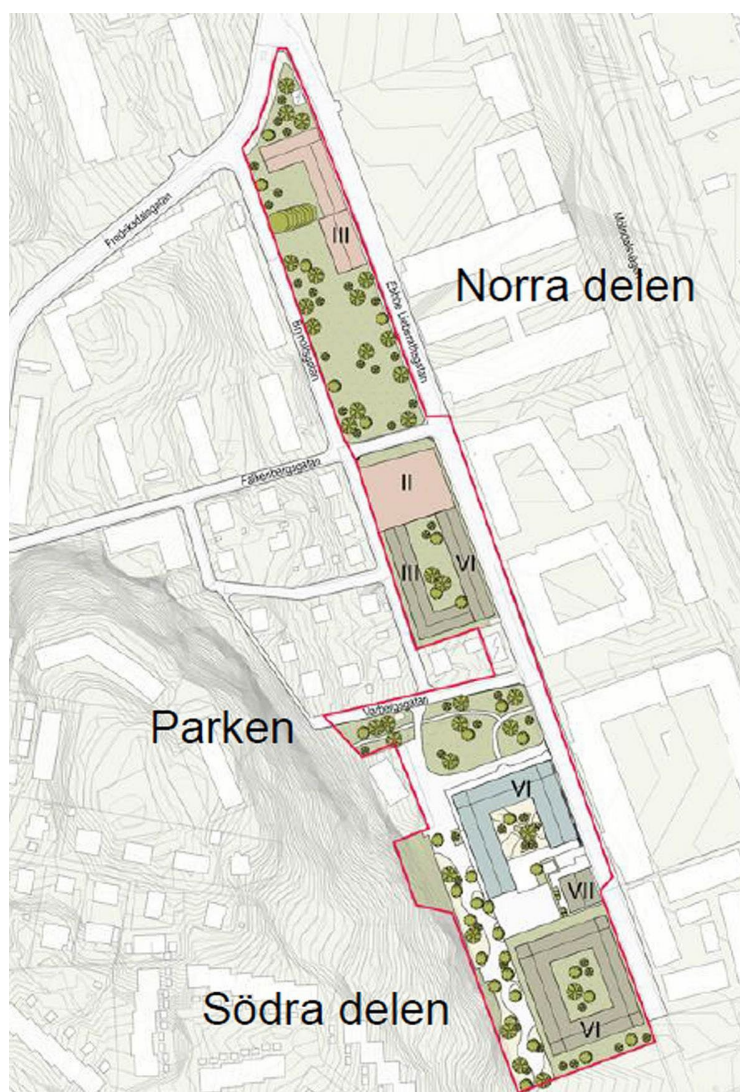
1. Förslag till ny Detaljplan för skola, förskola och bostäder väster om Ebbe Lieberathsgatan, inom stadsdelen Krokslätt i Göteborg
2. Skolenhetsutredningens principer
3. Göteborgs Stads riktlinje för styrande nyckeltal samt inriktning för samnyttjan och samlokalisering avseende kommunala verksamhetslokaler
4. Göteborgs Stads riktlinje för hantering av trafikbuller på skolors och förskolors friytor

Ärendet

Stadsbyggnadsförvaltningen har bjudit in grundskolenämnden till att yttra sig i samrådsskede om detaljplan för skola, förskola och bostäder väster om Ebbe Lieberathsgatan inom stadsdelen Krokslätt i centrala Göteborg. Yttrandet ska vara stadsbyggnadsförvaltningen tillhanda senast den 25 september 2024.

Beskrivning av ärendet

Förslaget till detaljplan innebär att området omvandlas från industriområde till ett område med blandad stadsbebyggelse. Planens syfte är även att lösa bristen på utbildningslokaler och bostadsnära park samt ge förutsättningar för idrottshall och bostäder med tillhörande gång- och cykelvägar. Ny bebyggelse ska på ett tilltalande sätt ansluta till stads- och landskapsbilden. Planen syftar också till att skapa möjligheter att uppfylla intentionerna i Göteborgs miljö- och klimatprogram. Planens försöker i sitt förslag lösa bristen på utbildningslokaler och bostadsnära park samt möjliggöra för idrottshall och bostäder med planområdet indelat i tre delar - den norra delen, parken och den södra delen.

Planen innehåller sammanfattningsvis en skolbyggnad två paralleller F-6 samt närliggande idrottshall, ett bostadskvarter samt mellanliggande parkyta. Det blir ett tillskott av skola, idrottshall, bostäder, äldreboende, studentbostäder, park och mindre verksamhetslokaler i ett kollektivtrafiknära läge som pekats ut för planering av tät blandad stadsbebyggelse. Fler bostäder utöver angränsande detaljplaner i närområdet och

större satsningar på närmiljön bedöms kunna leda till en ökad nyttjandegrad i redan befintliga skolor i närområdet. För att tillgodose det ökade behovet av utbildningsplatser som uppstår till följd av planerad byggnation reserveras en fastighet för en ny skolenhet F-6 med två paralleller.

Grundskoleförvaltningen beställde i en förstudiebeställning i juni 2022 på en ny skolenhet motsvarande stadiindelningen F-9 om minst tre paralleller F-6 och fyra paralleller 7-9, med anpassad grundskola och kulturskola i området Ebbe Lieberathsgatan, Krokslätt. Sedan dess har befolkningsprognosen minskat men innehållet i förslaget till detaljplan skiljer sig avsevärt från tidigare förstudiebeställning och bedöms inte motsvara grundskolans nuvarande behov eller riktlinjer.

Den centrala staden bär flera utmaningar i stadsplaneringen, särskilt gällande den begränsade tillgången till mark och osäkerheter rörande bostadsexploatering och befolkningsutveckling samt en eftersläpande skuld av skolplatser. Dessa faktorer belyser vikten av strategisk planering för att säkerställa kommunal service. Olika beroenden mellan skolenheter samt fristående aktörer, ger upphov till flera alternativa potentiella möjligheter, samtliga med en hög grad av osäkerhet. En bättre strategiskt placerad skoltomt, med rätt volym, skulle långsiktigt vara bättre för både staden och förvaltningen utifrån ekonomi och hållbarhet.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen tillstyrker samrådsförslaget med nedanstående förbehåll, då en helt utebliven skolenhet eller fördröjning i stadsområdet som helhet riskerar resultera i uteblivna grundskoleplatser enligt närhetsprincipen. Grundskoleförvaltningen eftersträvar i sitt planeringsarbete bättre lösningar på en övergripande nivå genom att på flera håll driva frågan om nya skolenheter för att tillskapa rätt kapacitet i tid. Historiskt sett har detaljplanerna i centrum medfört hög risk. Risken varierar mellan olika projekt men rör generellt sett bristande friyta i den redan tät etablerade staden, dyra markförutsättningar ur förvärv och bebyggelseperspektiv samt hög attraktivitet med många behov inom staden. Om dessa planer inte fortlöper och risken faller ut, ökar beroendet till skolfastigheten på Ebbe Lieberathsgatan avsevärt.

Skolenhetsutredningens principer rörande enhetsstorlek för ekonomiskt och pedagogiskt bärkraftiga enheter bör tas i beaktande för en hållbar stadsutveckling. Två paralleller F-6 innebär ett avsteg från grundskolenämndens principer om tillräcklig volym för pedagogisk och ekonomisk bärkraft. Detta avsteg kan behöva accepteras kopplat till utmaning att stadsplanera den täta staden. En förutsättning är att enheten organisatoriskt kan samordnas med annan skolenhet i närområdet.

Inom taktiken för stadens täta centrumdelar finns ett mål om att minimera fotavtryck och enligt riktlinjerna kan staden i konsensus göra avsteg gällande friyta. Dock finns inte en borte gräns för hur liten friyta under acceptabel nivå som tolereras trots konsensus. Grundskoleförvaltningen pedagogiska sakkunskap bör med dagens riktlinjer rörande hållbara enheter avgöra vilka kvalitéer och konsekvenser som blir rimliga samt bevaka barnperspektivet i frågan. Grundskoleförvaltningen ser därmed att kompensatoriska åtgärder med säkra skolvägar bör presenteras då förslagets friyta ligger precis i spannet för acceptabel nivå. Grundskoleförvaltningen vill även att friytan säkras i enlighet med *Göteborgs Stads riktlinje för hantering av trafikbuller på skolors och förskolors friytor* kring buller av skolgårdar.

Detaljplanen ligger på gränsen om tillräckliga förutsättningar för friyta i enlighet med Göteborgs Stads riktlinje för styrande nyckeltal samt inriktning för samnyttjande och samlokalisering avseende kommunala verksamhetslokaler. Friytan behöver säkras för acceptabel nivå med presenterade kompensationsåtgärder utifrån buller.

Planen hänvisar till två alternativ om kompensatorisk friyta. Ett alternativ om skolgård på tak och ett i nära anslutande grönyta på andra sidan vägen. Skolgård på tak behöver vara tillgänglig för alla och kan innebära fördyrande kostnader, medan parkmiljön behöver möjliggöras utifrån trygga skolvägar för eleverna och nyttjanderätt under skoltid. Skolan behöver även kunna nyttja idrottshallen inom planen och därför behöver säkra skolvägar inom skolområdet möjliggöras, för att elever ska kunna gå mellan idrottsanläggning och skolfastighet.

Grundskoleförvaltningen har även ett övergripande behov av platser i anpassad grundskola. Platser som är svårt att hitta inom befintligt bestånd och blir desto viktigare i nyproduktionsprojekt, vilket innebär behov av större lokal- och utomhusytor per elev. Stadens behov av elevplatser i anpassad grundskola bör prövas i planens kommande skeden.

Grundskoleförvaltningen vill lyfta fram att fastigheten/lokaliseringen medför risk för höga byggkostnader till följd av fastighetens förutsättningar och reda ytterligare utifrån en byggbarhetsbedömning då naturmark, buller, kompensationsyta och en fördyrande parkeringslösning i kommande skede.

Givet dessa förutsättningar och osäkerheten i nuvarande stadsplanering bedömer grundskoleförvaltningen att behovet av skolplatser behöver prioriteras för att säkerställa en skolplacering nära hemmet. Skolenheten i Detaljplan för Ebbe Lieberathsgatan blir därmed en nödvändig lösning i dagsläget då stadens planering ännu inte säkerställt andra mer fördelaktiga skolfastigheter i det geografiska området. Detta trots att skolfastigheten innebär höga kostnader och för låg kapacitet, vilket i sin tur skapar ett behov av ytterligare skolenheter i den centrala staden.

Protokollsutdrag skickas till

Stadsbyggnadsnämnden

Exploateringsnämnden

Stadsfastighetsnämnden

Göteborgs Stad Grundskoleförvaltningen

Maria Andersson
Förvaltningsdirektör

Ulrica Johansson
Avdelningschef Ekonomi, lokalförsörjning och service
Ekonomichef